

Аналіз регуляторного впливу проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності кредитних спілок в Україні”

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Національний банк України (далі – Національний банк) відповідно до пункту 8¹ частини першої статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг у межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та фінансові компанії” та іншими законами України.

Закон України від 14 липня 2023 року № 3254-IX “Про кредитні спілки” (далі – Закон про кредитні спілки), що вводиться в дію з 01 січня 2024 року, зокрема, визначає, що Національний банк встановлює для кредитних спілок пруденційні вимоги, у тому числі вимоги до розміру та достатності регулятивного капіталу кредитної спілки, ліквідності, ризиковості операцій.

Статтю 33 Закону про кредитні спілки визначені складові капіталу кредитної спілки. Водночас, вимоги до складових регулятивного капіталу кредитної спілки, їх характеристик та показника достатності регулятивного капіталу визначаються нормативно-правовими актами Національного банку з урахуванням зворотності та здатності цих складових поглинати збитки кредитної спілки.

Також Законом про кредитні спілки визначено, що строкові додаткові пайові внески можуть включатися до регулятивного капіталу кредитної спілки в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку.

Відповідного регулювання немає в нормах чинних нормативно-правових актів. Проблема того, що подібних норм у чинних нормативно-правових актах немає, не може вирішуватися за допомогою ринкових механізмів, оскільки вони стосуються реалізації повноважень Національного банку, визначених Законом про кредитні спілки.

Отже, є потреба у врегулюванні зазначених питань та затвердженні відповідного нормативно-правового акта Національного банку.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов’язані з розв’язанням зазначених проблем, є реалізація повноважень Національного банку, визначених Законом про кредитні спілки, а саме: встановлення для кредитних спілок пруденційних вимог, у тому числі вимог до розміру та достатності регулятивного капіталу кредитної спілки, ліквідності, ризиковості операцій, спрямованих на забезпечення стабільної діяльності кредитних спілок і своєчасного виконання кредитними спілками зобов’язань перед своїми членами.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/136851

від 17.11.2023 19:23

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, наведення аргументів щодо переваг обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей може бути залишення наявного стану законодавства, що регулює питання фінансових нормативів та вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами кредитних спілок.

Однак чинне законодавство в цій сфері не встановлює пруденційних вимог, у тому числі вимог до розміру та достатності регулятивного капіталу кредитної спілки, а також нових підходів до управління ліквідністю та оцінки ризиковості операцій.

Іншим способом досягнення встановлених цілей є прийняття запропонованого проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності кредитних спілок в Україні” (далі – проект постанови), перевагами якого є якнайшвидше врегулювання норм, які встановлюють пруденційні нормативи з урахуванням розміру, значимості кредитної спілки, складності, обсягів, видів, характеру здійснюваних кредитною спілкою операцій, організаційної структури кредитної спілки та ризиків, притаманних її діяльності. Недоліками такого способу є можлива потреба в додаткових витратах кредитних спілок, пов’язана з потребою приведення своєї діяльності у відповідність до вимог проекту постанови.

Тому Національний банк з урахуванням положень Закону про кредитні спілки обрав варіант прийняття запропонованого проекту регуляторного акта як найкращий спосіб досягнення зазначених цілей.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв’язання проблеми, і відповідні заходи

Проектом постанови встановлюються вимоги в межах реалізації наданих Національним банком повноважень, визначених статтями 33, 34, 37, 38 Закону про кредитні спілки, уключаючи щодо:

- порядку розрахунку регулятивного капіталу;
- нормативів капіталу (достатності регулятивного капіталу, достатності капіталу першого рівня та щодо розміру комбінованого буфера капіталу);
- нормативів концентрації кредитного ризику та ліквідності;
- включення строкових додаткових пайових внесків до регулятивного капіталу кредитної спілки;
- порядку використання резервного капіталу кредитної спілки для покриття збитків;
- вимог до операцій, які обмежують ризики кредитних спілок за операціями з фінансовими інструментами;
- форми складання та додаткові вимоги до змісту плану відновлення діяльності кредитної спілки.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/136851

від 17.11.2023 19:23

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання всіма кредитними спілками, які мають ліцензію на діяльність кредитної спілки. Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється насамперед змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби внесення змін до цього регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Для кредитних спілок в разі впровадження цього регуляторного акта можливі додаткові витрати для забезпечення його виконання. Кредитні спілки, які мають низьку долю капіталу першого рівня, повинні будуть змінити структуру власного капіталу, зменшивши долю елементів капіталу другого рівня та збільшивши за їх рахунок долю елементів капіталу першого рівня. Залежно від наявності достатнього розміру власного капіталу це може бути здійснено без понесення значних витрат шляхом зміни структури капіталу.

Кредитні спілки, які мають значний розмір активів прострочених понад 90 днів, повинні будуть компенсувати зменшення капіталу на розмір непокритих кредитних ризиків. Водночас проєкт регуляторного акта передбачає перехідний період для його імплементації.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку кредитних спілок.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

Основними позитивними наслідками прийняття проєкту постанови є:

1) запровадження нових капітальних інструментів, що будуть доступними кредитним спілкам для виконання вимог щодо достатності капіталу кредитної спілки: включення в додатковий капітал певних видів строкових додаткових пайових внесків;

2) встановлення вимог до складання та додаткових вимог до плану відновлення діяльності кредитної спілки, яка має порушення або зниження нормативних значень, установлених проєктом постанови;

3) встановлення нових нормативів капіталу, концентрації кредитного ризику та ліквідності, спрямованих на поліпшення фінансової стійкості кредитних спілок;

4) встановлення вимог до визначення величини кредитного ризику.

Відповідно негативними наслідками буде встановлення динаміки змін зазначених показників у протилежний бік або недотримання нормативних значень.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/136851

від 17.11.2023 19:23

Прийняття регуляторного акта створить передумови для додаткового захисту прав членів кредитних спілок щодо виконання зобов'язань кредитними спілками.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії акта

Положення акта набиратимуть чинності з 01 січня 2024 року (з дня введення в дію Закону про кредитні спілки).

Строк дії акта не обмежений у часі.

VIII. Визначення показників результативності акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта.

Регуляторний акт поширюватиметься на кредитні спілки України, загальна кількість яких станом на 01 жовтня 2023 року становить 143;

2) розмір коштів і час, що витратяться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог регуляторного акта.

Як зазначалося вище, в разі впровадження цього регуляторного акта можливі додаткові витрати для забезпечення його виконання кредитними спілками, які мають ліцензію на здійснення діяльності кредитної спілки.

Витрати коштів та часу фізичних осіб, пов'язані з виконанням вимог акта, не передбачаються;

3) кількість кредитних спілок, які порушують встановлені регулятором актом нормативні значення.

Станом на 01 жовтня 2023 року 30 зі 114 кредитних спілок, які прозвітували, порушують встановлені нормативи.

Висновок щодо цього показника можна буде зробити за результатами застосування норм регуляторного акта на практиці;

4) середнє значення співвідношення регулятивного капіталу кредитної спілки та сумарної балансової вартості активів, зважених за ступенем кредитного ризику, і позабалансових зобов'язань кредитної спілки, зменшених на величину непокритого кредитного ризику.

Висновок щодо цього показника можна буде зробити за результатами застосування норм регуляторного акта на практиці;

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності акта

Відповідно до статей 3, 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/136851

від 17.11.2023 19:23

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності цього регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”, оскільки для відстеження результативності використовуватимуться статистичні дані, але не пізніше дня, з якого починається проведення повторного відстеження результативності цього акта.

Повторне відстеження проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

Періодичне відстеження результативності – один раз на кожні три роки з дня закінчення заходів із повторного відстеження результативності цього регуляторного акта.

Інформування суб'єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Андрій ПИШНИЙ

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/136851

від 17.11.2023 19:23